

7/1229

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.15.0.SGB.02-610- 383
Konu : Yazılı Soru Önergesi

04 MART 2008

3316

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) T.B.M.M. Başkanlığı'nın 31.12.2007 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1229-2457/5547 sayılı yazısı.
b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 03.01.2008 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-27-12/93 sayılı yazısı.

Zonguldak Milletvekili Sayın Ali İhsan KÖKTÜRK'ün Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına tarafımdan cevaplandırılmasını tensip ettikleri 7/1229 esas numaralı yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve Hazine Müsteşarlığından alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EKLER :
EK-1 Önerge Cevabı (4 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :
TBMM Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık

**ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ İHSAN KÖKTÜRK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/1229)**

Sorular :

Geçtiğimiz yıl içerisinde Rusya'nın en büyük petrol şirketi LUKOİL, Zonguldak'ta 8-10 Milyon ton kapasiteli 2,5 Milyar dolar proje bedelli bir rafineri yatırımı için EPDK'ya başvurmuştu.

Akabinde, EPDK Başkanı Yusuf Günay; "Lukoil'in yatırım talibini incelediklerini, Lukoil yetkililerinin EPDK'dan rafineri inşaatı için arazi tahsisi ile lisans konularında onay verilmesini talep ettiklerini ve bu talepleri inceleyip bir karar vereceklerini" beyan etmişti.

Yine, Lukoil Başkanı Vagit Alekperov'un, Enerji Bakanı Sayın Hilmi Güler ile birlikte sizi de Başbakanlık makamınızda ziyaret ettiği, Zonguldak Filyos'ta kurulacak 3 milyar dolarlık rafineri yatırımı için destek istediği basında yer almıştı.

Ancak, bizzat makamınızın ve Enerji Bakanı'nın Lukoil yetkililerine sürpriz bir öneri yaptığımız, Zonguldak yerine Samsun'a rafineri kurulmasını önerdiğiniz, kendi petrolünü işleyecek Lukoil'in ise bu öneriye sıcak bakmadığı, basında yer almıştı.

Basında yer alan bu haberler gerek sizin tarafınızdan gerekse Enerji Bakanı tarafından tektip edilmemişti. Lukoil firması Zonguldak'a rafineri kurmayı, Karadeniz'den gelecek kendi petrolünü işleyecek olması nedeniyle istiyordu. Ancak, gereken izinleri alamayan Lukoil firması Bulgaristan'a yönelerek bu yatırımı Bulgaristan'da gerçekleştirmek üzere çalışmalara başladı.

Lukoil'in yaklaşık 2,5-3 milyar dolarlık, binlerce insanı çalıştıracak bu büyük yatırım haberi, içinden geçtiğimiz süreçte en fazla göç veren ve işsizliğin en yoğun olduğu iller arasında ilk sıralarda yer alan Zonguldak ilimizde büyük bir heyecan yarattığı gibi, ülkemizde işlenmiş petrol açığı bulunması ve bu petrolün Türkiye'de işlenmesinin istihdama ve ulusal ekonomiye katkı sağlayacağı göz önünde bulundurulduğunda, bu yatırımın Zonguldak'ta gerçekleşmesine izin verilmeyerek Bulgaristan'a yönelmesine neden olunması, kanaatimizce, sadece Zonguldak için değil ülkemiz için de büyük bir kayıp olmuştur.

Son günlerde ise; yine basında oldukça geniş yer tutan Çalık Grubu'yla ilgili gelişmeler, şahsınızın ve hükümetinizin Çalık Grubu ile yakınlığınıza atfedilen haberler, Lukoil olayındaki şahsınızın ve Enerji Bakanınızın tavrı konusundaki o zaman var olan ama bugünkü süreçte daha da büyüyen kuşku ve soruların yanıtlanması ihtiyacını doğurmuştur:

1- Dünyanın en büyük petrol şirketlerinden Lukoil firmasının, Zonguldak'ta üç milyar dolarlık rafineri kurma projesine onay verilmemesinde Hükümetinizin Çalık Grubu'na verdiği Samsun-Ceyhan Boru Hattı Projesi etkili olmuş mudur?

2- Şahsınızın ve Enerji Bakanınızın, Zonguldak'a yatırım yapma kararında olan Lukoil firmasının ülkemizi terk ederek Bulgaristan'a kaçması pahasına Samsun'a zorlamasının nedeni nedir? Yatırımın Samsun'a yapılması önerisinde Çalık Grubunun sektöre yönelik çıkarlarıyla herhangi bir bağı veya bağlantısı var mıdır?

3- Lukoil firmasının bu şekilde yatırımdan vazgeçmesi; işsizliğin ve göçün en yoğun olduğu illerin başında gelen Zonguldak ve her üç gençten birisinin işsiz olduğu ülkemiz için, hem istihdam kaybı açısından, hem de işlenmiş petrol açığı yönünden ülke ekonomimiz bağlamında bir olumsuzluk yaratmamış mıdır?

4- Zonguldak ilinin sorunlarının çözülmesine büyük oranda katkı sağlayacak çok büyük ve kararlı bir projenin, şahsınızın ve Enerji Bakanınızın yönlendirilmesi sonucu gerçekleşmemesinin Zonguldak halkı ve ekonomisi üzerinde yarattığı olumsuzluğu ne şekilde telafi etmeyi düşünüyorsunuz? Bunu telafi edecek aynı ölçekte bir projeyi Zonguldak'ta ne zaman yaşama geçireceksiniz?

5- Şahsınızın pazarlama anlayışı, ilk olarak, İtalyan lider Berlusconi ile olan yakın dostluğunuz sonrasında kendisini belli etmişti. Berlusconi'nin ricası üzerine devletin GSM operatörü Aycell ile Telecom İtalia'ya ait Aria isimli GSM operatörü birleştirildi. Birleşme sonucu ortaya çıkan Avea'nın 3 milyar dolarlık zararı Hazine'ye yüklenmiş midir? Bunun devamı olarak bu ilişki Samsun-Ceyhan petrol boru hattının yapım işine de yansımış mıdır? İtalyan devlet gaz şirketi ENI ile tarafınıza yakınlığı ifade olunan Çalık Grubu'na 1.5 milyar dolarlık boru hattı yapım işi ihalesiz olarak verilmiş midir?

6- Boru hattının güzergâhı olarak Kayseri'den geçecek hattın daha uzun olması nedeniyle "maliyetin daha yüksek olacağı" yorumlarına neden olmuş, yapılan fizibilite çalışmalarında Sivas güzergâhının, Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattına paralel gideceği için kamulaştırma maliyetinin 300 milyon dolar daha ucuz olacağı belirlenmiştir. Bakanlığa aynı proje için Ekinciler Grubu da başvurmuş, güzergâhını da Sivas'tan geçecek şekilde düzenlemiştir. Buna rağmen, Samsun-Ceyhan Petrol Boru Hattı Projesi'nde, Hükümet, Çalık Enerji'nin projesini kabul etmiştir. Çalık Grubunun projesinin tarafınızca kabulü ülkemiz açısından bir zarar doğurmamış mıdır? Doğurmuşsa bu zararın miktarı ne kadardır?

7- ABD Kalkınma ve Ticaret Ajansının damadınız Berat Albayrak'ın Genel Müdürlüğünü yaptığı Çalık Holding'e 562 bin 371 dolar hibe yardımında bulunduğu şeklinde basında haberler yer almıştır. Basında yer alan bu haberler gerçek midir? Gerçek ise; bu hibe yardımının Çalık Grubuna yapılmasında hangi ölçütler ve beklentiler etkili olmuştur?

Cevaplar 1-7 :

Lukoil şirketi, Zonguldak'ta rafineri kurmak üzere, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna 04.07.2006 tarihinde bir başvuru yapmış ise de, başvurunun, rafinerici lisansı başvurusunda aranan bilgi ve belgelerle yapılması gerektiği hususu ilgililere 08.08.2006 tarih ve 23025 sayılı yazı ile bildirilmiştir. Ancak şirket Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna yeni bir başvuruda bulunmamıştır.

Karadeniz'de Hazar-Kafkas Bölgesi petrollerinin Boğazlar üzerinde artıracığı tehlikeli trafik yükünü azaltmak için öncelikli ihtiyacımız bir "Transit Ham Petrol Boru Hattı"dır. Kurulacak rafineri konusunda da şirketlerin yer seçimi çalışmalarında hükümetimizin yönlendirmesi öncelikle "Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi"nedir.

Boru Hattı yapım işi Çalık Enerji şirketi tarafından bu amaçla kurulan TAPCO (Trans Anadolu Pipeline Co.) şirketine 6326 Sayılı Petrol Kanunu kapsamında imtiyaz olarak verilmiş olup, inşa edilecek ham petrol boru hattının tedarikçileri arasında İtalyan şirketi ENI ile birlikte Hindistan, Japonya ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin şirketleri de bulunmaktadır. Bu şirketler karşılıklı niyet anlaşmalarını bir Devlet şirketi olmayan TAPCO ile yapmaktadır. Diğer tüm özel sermayeli şirketlerin ve piyasa oyuncularının olduğu gibi özel sermayeli bir şirket olan TAPCO'nun da birlikte çalışacağı şirketleri seçmesinden ibarettir.

Şirketlerin vermiş oldukları projelerde ayrıntılı güzergâh, detay mühendislik ve tasarım çalışmaları incelenmiş, ayrıca şirketlerin mali güçleri de dikkate alınarak ülkemiz açısından en fayda sağlayacak projeye "Belge" verilmiştir. Başka bir deyişle inşa edilecek projenin, ülkemiz açısından bir kamu zararı doğurması söz konusu değildir.

01.08.2003 tarihli ve 4971 sayılı Kanunun 17 nci maddesi ile değişik 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununa geçici 7 nci maddesinde yer alan "Türk Telekom tarafından, GSM 1800 mobil telefon hizmeti sunmak üzere kurulmuş bulunan Aycell Haberleşme ve Pazarlama Hizmetleri Anonim Şirketi; GSM 1800 imtiyaz sözleşmesi imzalayarak faaliyet yürüten başka bir işletmecisi şirket ile Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde kurulacak yeni bir şirket aracılığı ile birleşebilir. Bu birleşme sonucu gerekli tüm lisans düzenlemelerini ve işlemlerini yapmaya Kurum

yetkilidir". hükmü ve 21.01.2004 tarihli ve 5071 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi ile değişik 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununa geçici 7 nci maddesi hükmü uyarınca Aycell Haberleşme ve Pazarlama Hizmetleri A.Ş. ile İş -Tim Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş. (ARİA)'nin birleşme işlemi gerçekleştirilmiştir.

Böylelikle Aycell Haberleşme ve Pazarlama Hizmetleri A.Ş.'nin Türk Telekom A.Ş. üzerinde bir yük olması önlenmiş ve Türk Telekom A.Ş.'nin piyasa değerinin düşmesinin önüne geçilmiştir. 2005 yılında Şirketin %51 oranındaki hissesi (6.550 milyon dolar) özelleştirilmiştir.

Amerikan Ticaret ve Kalkınma Ajansı (USTDA) tarafından, ülkemizde uygulanması planlanan projelerin fizibilite ve ön hazırlık çalışmalarının finansmanı için 06.06.1991 tarihinde imzalanan Master Hibe Anlaşması hükümleri çerçevesinde hibe sağlanmaktadır. Söz konusu hibeler, kamu sektörü projeleri için olduğu gibi özel sektör projelerinin fizibilite çalışmaları için de sağlanabilmektedir. Hazine Müsteşarlığına konu dahilinde herhangi bir bilgi ulaşmamıştır. Adı geçen kuruluşun ülkemize sağladığı hibelere kuruluşun internet adresi olan www.ustda.gov adresinden ulaşabilir.